

KASTRANS, s.r.o., vydáva podľa § 5 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 168/1996 Z. z. o cestnej doprave a podľa § 1, 3 a 5 vyhlášky Ministerstva dopravy, pôšt a telekomunikácií Slovenskej republiky č. 363/1996 Z. z. o vzore na vyhotovenie prepravného poriadku v cestnej doprave tento

PREPRAVNÝ PORIADOK

Článok 1

Základné ustanovenia

1. Tento prepravný poriadok upravuje podmienky, za ktorých dopravca prepravuje osoby, príručnú batožinu, cestovnú batožinu a drobné domáce zvieratá.
2. Dopravcom podľa tohto prepravného poriadku je KASTRANS, s.r.o., Žabokreky 195, 038 40 Žabokreky. Dopravca je právnická osoba zapísaná v Obchodnom registri Okresného súdu Žilina, oddiel Sro, vložka číslo 59659/L.
3. Prepravou podľa tohto prepravného poriadku je premiestnenie osôb a ich batožiny.
4. Prepravná povinnosť dopravcu je povinnosť vykonať prepravu, ak sú splnené podmienky podľa tohto prepravného poriadku a umožňujú to prepravné podmienky, najmä technický stav, obsaditeľnosť alebo vyťažiteľnosť vozidla a spôsobilosť vodiča, a nebránia tomu príčiny, ktoré nemožno odvrátiť.
5. Tento prepravný poriadok, je obsahom návrhu na zmluvu o preprave osôb.

Článok 2

Rozsah autobusovej dopravy

1. Podľa tohto prepravného poriadku vykonáva dopravca nepravidelnú autobusovú dopravu.
2. Nepravidelná autobusová doprava sa vykonáva na uspokojenie prepravných potrieb iba určitej skupiny cestujúcich po dohodnutej trase dopravnej cesty s dohodnutými zastávkami a v dohodnutom čase, ktorých dopravca prepravuje podľa vopred uzavretej zmluvy o preprave osôb za dohodnuté cestovné. Je ňou každá príležitostná alebo opakovaná preprava, najmä zájazdová, kyvadlová, okružná a vyhliadková.
3. V nepravidelnej autobusovej doprave prepravná povinnosť dopravcu vyplýva z vopred uzatvorenej zmluvy o preprave osôb.
4. V nepravidelnej autobusovej doprave dopravca nemá prevádzkovú povinnosť.

Článok 3

Povinnosti dopravcu

1. Všeobecné povinnosti dopravcu sú:
 - a) vykonávať autobusovú dopravu podľa tohto prepravného poriadku,
 - b) označiť každé vozidlo používané na podnikanie svojim obchodným menom,
 - c) zabezpečiť v rozsahu poskytovaných dopravných a súvisiacich činností ďalšie vybavenie potrebné na prevádzku, údržbu, technickú kontrolu, parkovanie a garážovanie vozidiel a na starostlivosť o osádky vozidiel, o cestujúcich a ich batožinu,
 - d) zabezpečiť, aby v každom vozidle, ktoré sa používa na podnikanie, bol doklad o oprávnení podnikat',
 - e) zabezpečiť, aby všetky vozidlá, ktoré sa používajú na podnikanie, parkovali alebo garážovali vo vlastných priestoroch, prenajatých priestoroch alebo na vymedzených stanovištiach v obci, ak obec zriadila na takéto účely vymedzené priestory,
 - f) byť poistený pre prípad zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou vozidiel a činnosťou osádok vozidiel cestujúcim, ich batožín a tretím osobám.
2. Ak sú splnené podmienky podľa prepravného poriadku a umožňujú to prepravné podmienky, najmä technický stav, obsaditeľnosť alebo vyťažiteľnosť vozidla a spôsobilosť vodiča, a nebránia tomu príčiny, ktoré nemožno odvrátiť, dopravca je povinný vykonať prepravu (ďalej len „prepravná povinnosť“).
3. Dopravca je okrem všeobecných povinností dopravcu povinný:
 - a) starať sa o bezpečnosť, pohodlie a pokojnú prepravu cestujúcich a o prepravu batožiny a umožniť im používanie spoločenských a kultúrnych zariadení,
 - b) postarať sa o bezpečnosť a zdravie cestujúcich a o ochranu batožiny, o zabezpečenie prvej pomoci a o náhradnú prepravu, ak sú účastníkmi dopravnej nehody,
 - c) zabezpečiť, aby osádka autobusu alebo iné oprávnené osoby dopravcu poskytlí cestujúcim potrebné informácie týkajúce sa podmienok ich prepravy, najmä ich práv a povinností pri preprave, priebehu prepravy, údajov o príchode a odchode.

Článok 4

Zmluva o preprave osôb

1. V nepravidelnej autobusovej doprave dopravca nemá prevádzkovú ani tarifnú povinnosť.
2. Z nepravidelnej autobusovej dopravy je vylúčená preprava zásielok a stojacich cestujúcich.
3. V nepravidelnej autobusovej doprave dopravca zabezpečí, aby bol autobus popri obchodnom mene dopravcu označený vpredu nápisom Zájazd alebo iným všeobecne zrozumiteľným označením.
4. Zmluva o preprave osôb je vyhotovená v písomnej forme.

5. Za zmluvu o preprave osôb sa považuje aj písomná objednávka prepravy.
6. Zmluva o preprave osôb, objednávka obsahuje nasledovné údaje:
 - a) Názov právnickej alebo fyzickej osoby, ktorá objednáva prepravu
 - b) Meno osoby zodpovednej za objednávku
 - c) Sídlo, resp. adresa
 - d) IČO, IČ DPH
 - e) Bankové spojenie
 - f) Telefonický a e-mailový kontakt
 - g) Termín, cieľ prepravy, predpokladaná doba trvania prepravy
 - h) Trasa prepravy, ak je objednávateľom požadovaná
 - i) Počet účastníkov prepravy
 - j) Presné miesto a čas pristavenia vozidla
 - k) Iné dojednania
7. Zmluva o autobusovej preprave osôb vzniká medzi objednávateľom a dopravcom potvrdením objednávky.
8. Prijatie objednávky potvrdí dopravca na objednávke. O neprijatí objednávky vyrozumie dopravca objednávateľa neodkladne.
9. Prijatá môže byť aj ústna objednávka prepravy. V tomto prípade je však na požiadanie dopravcu objednávateľ povinný zabezpečiť aj doručenie písomnej objednávky.
10. Za správnosť údajov zo strany objednávateľa, na základe ktorých bola uzatvorená zmluva o preprave a vykonávaná preprava, zodpovedá objednávateľ. Za situácie, ktoré vznikli v súvislosti s chybnými údajmi nesie plnú zodpovednosť objednávateľ. Za prípadnú stratu dopravcu na prepravnom, alebo inú škodu, ktorá v tejto súvislosti dopravcovi vznikne, má dopravca nárok na náhradu straty.
11. Zmluva o preprave sa považuje za ukončenú, ak obe strany splnili všetky záväzky vyplývajúce zo zmluvy. Dopravca si svoju povinnosť splnil, ak prepravil cestujúceho dohodnutým spôsobom. Objednávateľ splnil svoju povinnosť, ak zaplatil dopravcom vyfakturovanú cenu prepravných služieb a dodržal podmienky, za ktorých sa prepravnú službu poskytli.

Článok 5

Práva cestujúceho

1. Cestujúci má právo:
 - a) na bezpečnú, pokojnú a pohodlnú prepravu autobusom
 - b) na prepravu príručnej batožiny, a ak to umožňujú prepravné podmienky alebo zmluva o preprave osôb, aj cestovnej batožiny a domácich zvierat tým istým autobusom,
 - c) požadovať od osádky autobusu alebo od dispečera potrebné informácie týkajúce sa podmienok jeho prepravy,
2. Ak cestujúcemu vznikne počas prepravy škoda na zdraví alebo škoda na príručnej batožine alebo na veciach, ktoré mal pri sebe, a ak je táto škoda vyvolaná osobitnou povahou prevádzky dopravného prostriedku, zodpovedá za ňu dopravca podľa ustanovení Občianskeho zákonníka o zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou dopravných prostriedkov.

Článok 6

Povinnosti cestujúceho, objednávateľa

1. Cestujúci je povinný:
 - a) správať sa tak, aby nenarúšal bezpečnú, pokojnú a pohodlnú prepravu ostatných cestujúcich, nepoškodzoval autobus a zariadenia dopravcu slúžiace cestujúcim, neznečisťoval autobus a priestory dopravcu určené cestujúcim a neobťažoval ostatných cestujúcich a osádku autobusu,
 - b) poslúchnuť pokyny a príkazy člena osádky autobusu, ktoré smerujú k zaisteniu jeho bezpečnosti a bezpečnosti ostatných cestujúcich alebo bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky,
 - c) nastupovať do autobusu a vystupovať z neho iba na zastávkach a keď autobus stojí a vodič alebo iný člen osádky autobusu dá na to pokyn; nastupovať a vystupovať mimo zastávky možno iba na pokyn vodiča alebo iného člena osádky autobusu.
2. Objednávateľ je povinný umožniť vodičom autobusu vykonávať bezpečnostné prestávky, úkony potrebné na zabezpečenie bezpečnosti, plynulosti prepravy a dodržiavanie všetkých súvisiacich predpisov.
3. Ak nie je dohodnuté inak, zaväzuje sa objednávateľ zabezpečiť vodičom autobusu ubytovanie a stravovanie zodpovedajúce úrovni služieb, ktoré sú zabezpečené pre účastníkov prepravy.
4. Ak preprava cestujúcich podlieha konaniu podľa osobitných predpisov (colných, zdravotných, bezpečnostných, atď...), potrebné opatrenia zabezpečuje objednávateľ prepravy, ak nie je dohodnuté inak.

Článok 7

Osobitné práva niektorých cestujúcich

1. Cestujúcemu, ktorý pred nastúpením do autobusu oznámi vodičovi, že má obmedzenú schopnosť pohybu, umožní vodič bezpečné nastúpenie a vystúpenie.

Článok 8 **Oprávnenia dopravcu**

1. Dopravca je prostredníctvom vodiča alebo iného člena osádky autobusu, oprávnený dávať cestujúcim pokyny a príkazy na zaistenie ich bezpečnosti alebo bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky.
2. Vodič alebo iný člen osádky autobusu, môže:
 - a) vylúčiť osobu, ktorá nedodržiava prepravný poriadok, pokyny a príkazy dopravcu, zdržiava sa v autobuse neoprávnené alebo svojim správaním naruša bezpečnosť, pokojnú a pohodlnú prepravu, znečisťuje autobus alebo inak obťažuje cestujúcich, ako aj osobu nespôsobilú na prepravu, najmä osobu, ktorá je zjavne pod vplyvom alkoholu alebo iných návykových látok, osobu, ktorá pre chorobu, mimoriadne znečistenie odevu alebo z iných dôvodov môže byť cestujúcim na ťarchu,
 - b) vylúčiť z prepravy batožinu cestujúceho alebo jeho domáce zviera, ak sú prekážkou bezpečnej, pokojnej a pohodlnej prepravy cestujúcich alebo ak ohrozujú zdravie cestujúcich, alebo ak to neumožňujú prepravné podmienky, najmä obsaditeľnosť autobusu.
3. Vylúčenie z prepravy po začatí cesty treba uskutočniť tak, aby sa neohrozilo zdravie alebo bezpečnosť osoby vylučovanej z prepravy. Vylúčiť z prepravy osobu mladšiu ako 15 rokov mimo obvodu obce je neprípustné.
4. Dopravca po dohode s objednávateľom určia vedúceho zázajdu. Dopravca môže na návrh objednávateľa alebo vedúceho zázajdu po dohode uskutočniť zmenu zmluvy o preprave ešte pred začatím prepravy, ale i počas nej. Táto zmena nesmie byť však v rozpore s bezpečnosťou a hospodárnosťou prepravy.
5. Ak nebola v zmluve o preprave dohodnutá trasa prepravy, je dopravca oprávnený vykonať prepravu po ním určenej trase, so zreteľom na hospodárnosť prepravy zo strany objednávateľa.
6. Pri poruche, resp. pri iných príčinách, ktoré by znemožnili pristavenie, prípadne ďalšiu prepravu dohodnutú v zmluve o preprave, je dopravca oprávnený pristaviť iný, náhradný autobus, parametre ktorého však musia zodpovedať parametrom dohodnutým v zmluve o preprave.
7. V prípade existencie okolností, ktorých vznik nemohol dopravca predvídať, ani im nebolo možné predísť, a ktoré by znemožnili vykonať prepravu podľa vopred dohodnutých podmienok, dopravca nezodpovedá za vzniknutú situáciu. Situácia sa v danom prípade rieši dohodou s objednávateľom, so zreteľom na hospodárnosť prepravy pre obe strany.
8. Dopravca môže na zabezpečenie plnenia zmluvy o preprave použiť aj služby iného dopravcu. V tomto prípade zodpovedá za prepravu dopravca v plnom rozsahu, akoby prepravu vykonával sám.

Článok 9

Vzťahy cestujúceho a členov osádky autobusu

1. Svoje oprávnenia vyplývajúce z tohto prepravného poriadku uplatňujú cestujúci voči osádke autobusu disciplinovane, a v čase, keď autobus stojí na zastávke.
2. Členovia osádky autobusu dávajú cestujúcim potrebné pokyny tak, aby nedošlo k narušeniu pokojnej prepravy.

Článok 10

Preprava batožiny cestujúceho

1. Ak má cestujúci batožinu, prepravuje ju dopravca buď spoločne s cestujúcim a pod jeho dohľadom alebo oddelene, a to za podmienok stanovených týmto prepravným poriadkom.
2. Príručná batožina sa prepravuje spoločne s cestujúcim a pod jeho dohľadom v odkladacom priestore nad sedadlom.
3. Cestovná batožina sa prepravuje oddelene od cestujúceho. Za oddelenú prepravu sa považuje preprava batožín uložených na mieste určenom dopravcom alebo pokynom vodiča mimo priestoru vozidla určeného na prepravu cestujúcich alebo v tomto priestore, ale na takom mieste, že cestujúci nemá možnosť na svoju batožinu dohliadať.
4. Cestujúci má právo vziať so sebou ako batožinu veci, ktoré vzhľadom na ich objem, úpravu, dĺžku alebo váhu možno rýchlo a bez ťažkostí naložiť a umiestniť vo vozidle alebo v osobitnom priestore na batožiny a živé zvieratá, pokiaľ sú splnené osobitné podmienky ustanovené pre ich prepravu.
5. Z prepravy sú vylúčené:
 - a) veci, preprava ktorých je zakázaná právnymi predpismi,
 - b) nabité zbrane, s výnimkou strelných zbraní príslušníkov ozbrojených síl a polície, pre prepravu ktorých platia osobitné predpisy,
 - c) veci, ktoré môžu ohroziť bezpečnosť prevádzky alebo poškodiť, prípadne znečistiť cestujúcich alebo vozidlo, najmä pre nevhodný spôsob balenia,
 - d) veci, ktoré svojim zápachom, odpudzujúcim vzhľadom a pod. by mohli byť cestujúcim na ťarchu,
 - e) batožiny, celková váha ktorých presahuje 25 kg,
 - f) batožina, ktorej hodnota presahuje 200.- Eur.
6. Cestujúci nesmie prepravovať v cestovnej batožine šperky, ceniny alebo peniaze.
7. Osoby oprávnené na nosenie strelnej zbrane môžu vziať so sebou do vozidla zároveň so zbraňou primerané množstvo nábojov, pokiaľ sú uložené v opaskoch na náboje, v poľovníckych kapsách, skrinkách a v podobných obaloch.
8. Ako batožinu môže cestujúci vziať so sebou drobné domáce a iné malé zvieratá, pokiaľ tomu nebránia osobitné predpisy, ak ich preprava nie je cestujúcim na ťarchu, neohrozujú ich zdravie a ak sú v uzavretých klietkach, košoch alebo iných vhodných schránkach s nepriepustným dnom. Pre prepravu schránok so zvieratami platia ustanovenia o preprave batožín.
9. Vodič určí, či sa batožina prepraví ako príručná batožina alebo ako cestovná batožina, mimo priestoru pre cestujúcich. V prípade, že vodič určí ako miesto prepravy batožiny batožinový priestor, je cestujúci povinný upozorniť na osobitnú

povahu batožiny, najmä na jej obsah a hodnotu, a ak vyžaduje, aby sa s ňou určitým spôsobom zaobchádzalo alebo aby sa ukladala v určitej polohe.

10. Cestujúci je povinný na požiadanie poskytnúť dopravcovi pri ukladaní alebo pri vykladaní batožiny primeranú pomoc.
11. Batožinu musí cestujúci uložiť v autobuse tak, aby neohrozovala bezpečnosť, nesťažovala výkon služby vodičom a neobmedzovala nastupovanie a vystupovanie cestujúcich. Ak to vyžaduje bezpečnosť alebo pohodlie cestujúcich, batožina sa musí uložiť podľa pokynov vodiča.
12. Ak sa batožina prepravuje mimo priestoru cestujúceho, cestujúci je povinný pri skončení prepravy hlásiť sa ihneď o jej vydanie.
13. Ak vodič má pochybnosti o tom, či batožina cestujúceho spĺňa podmienky stanovené týmto prepravným poriadkom, je oprávnený presvedčiť sa v prítomnosti cestujúceho o ich povahe a obsahu.
14. Ak cestujúci odmietne preskúmanie batožiny alebo ak sa pri jej preskúmaní zistí, že veci (zvieratá), ktoré cestujúci vezie so sebou, sú z prepravy vylúčené, cestujúci je ich povinný z autobusu odstrániť. Ak cestujúci neposlúchne pokyn, odstránenie batožiny zabezpečí oprávnená osoba. V takomto prípade môže oprávnená osoba cestujúceho vylúčiť z ďalšej cesty.
15. Ak vodič zistí, že vo vozidle zostala opustená batožina, odovzdá ju príslušnému zamestnancovi objednávateľa.
16. Za stratu alebo odcudzenie príručnej batožiny dopravca zodpovedá v rozsahu ustanovenia 427 a násl. Občianskeho zákonníka.
17. Dopravca zodpovedá za škodu, ktorá vznikla na cestovnej batožine prepravovanej oddelene od cestujúceho v čase od jej prevzatia do jej vydania pri skončení prepravy cestujúceho. Ak bola škoda spôsobená cestujúcim, vadnosťou batožiny, jej obalu alebo balenia, osobitnou povahou batožiny alebo okolnosťou, ktorú dopravca nemohol odvrátiť, alebo preto, že cestujúci neupozornil vodiča na potrebu osobitného nakladania s batožinou, dopravca za škodu nezodpovedá. Rovnako dopravca nezodpovedá za škodu, ktorá vznikla na opustenej batožine.

Článok 13

Osobitné ustanovenia pre medzinárodnú dopravu

1. Pre medzinárodnú dopravu platia ustanovenia predchádzajúcich článkov primerane, pokiaľ v tomto článku nie je stanovené inak.
2. Cestujúci musí mať platný cestovný pas, resp. OP (ak ide o prepravu do krajín kde OP nahrádza cestovný pas).
3. Je dovoľené prepravovať najviac 2 kusy cestovnej batožiny. Tretia a ďalšia batožina sa prevezme na prepravu iba v prípade voľného miesta v batožinovom priestore.
4. Každý kus batožiny musí byť označený menom a adresou cestujúceho.
5. Z prepravy sú vylúčené veci, ktorých preprava do zahraničia podlieha osobitným predpisom.

Článok 14

Ďalšie ustanovenia

1. Cestujúcim nie je dovoľené najmä:
 - a) naskakovať a vyskakovať za jazdy, otvárať okná vozidla a vonkajšie dvere, vykláňať sa z vozidiel a zdržiavať sa na stúpadlách,
 - b) nastupovať do vozidla, ktoré je plne obsadené alebo ktoré vodič vyhlásil za obsadené,
 - c) zdržiavať sa v priestore, ktorý je vyhradený pre vodiča, a v priestoroch, ktoré sú určené na vystupovanie a nastupovanie, ak to prekáža nerušenému vystupovaniu a nastupovaniu ostatných cestujúcich a vo vozidlách v priestore, kde bránia vodičovi vo výhľade z vozidla,
 - d) dávať alebo napodobniť znamenia používané dopravcom na prevádzku,
 - e) nechať stáť alebo kľáčať deti na sedadlách, pokiaľ by mohli znečistiť sedadlá, alebo ak je tento spôsob prepravy na ťarchu cestujúcim,
 - f) vyhadzovať odpadky a iné veci z vozidla a nechať vyčnievať veci z vozidla,
 - g) odkladať veci a zvieratá na sedadlo.

Článok 15

Odstúpenie od zmluvy v nepravideľnej autobusovej doprave

1. Od zmluvy o preprave osôb v nepravideľnej autobusovej doprave je možné odstúpiť ak je to účastníkmi zmluvy dohodnuté v písomne uzavretej zmluve.
2. Dôvody odstúpenia od zmluvy o preprave osôb účastníkmi zmluvy dohodnú so zreteľom na konkrétny prípad.
3. Dôvodom odstúpenia od zmluvy na strane dopravcu je zánik platnosti dopravnej licencie.
4. Odstúpením od zmluvy sa zmluva od začiatku zrušuje, ak nie je účastníkmi dohodnuté inak.
5. Ak nebola zmluva o nepravideľnej doprave uzavretá písomne, je možné od zmluvy odstúpiť v lehote 48 hodín pred dojednaným časom odchodu podľa objednávky bez úhrady, a to iba z dôvodov mimoriadnych okolností, ktoré si zmluvné strany preukážu. (napr. dopravná nehoda vozidla a jeho neschopnosť ďalšej prevádzky a odmietnutie náhradného vozidla objednávateľom, neudelenie vstupných víz osádke vozidla, neudelenie dopravného povolenia cudzieho štátu a pod.)
6. Ak dôjde k odstúpeniu od zmluvy po pristavení vozidla na dohodnuté miesto a v dohodnutom čase z dôvodu, že cestujúci nerešpektovali pokyny dopravcu, uhradí objednávateľ dopravcovi všetky náklady dopravcu v súvislosti s plnením zmluvy, vrátane márneho jazdy vozidlom z miesta garážovania na miesto pristavenia a späť, vrátane ušlého zisku.

7. Dopravca má právo odstúpiť od plnenia zmluvy o preprave, ak sa zistí, že objednávateľ si neplní dôsledne svoje zmluvné povinnosti, najmä ak nedodržiaval svoje záväzky v oblasti platobnej disciplíny, a to bez akejkoľvek prípadnej náhrady škody objednávateľa.
8. Pri odstúpení objednávateľom od zmluvy, je objednávateľ povinný nahradiť dopravcovi všetky preukázateľné výdavky dopravcu, ktoré s objednanou prepravou súvisia. Okrem toho je objednávateľ povinný uhradiť storno poplatky v nasledovnej výške:

a) Odstúpenie od zmluvy do 60 dní pred začiatkom prepravy	10% ceny za prepravu
b) Odstúpenie od zmluvy do 30 dní pred začiatkom prepravy	20% ceny za prepravu
c) Odstúpenie od zmluvy do 21 dní pred začiatkom prepravy	50% ceny za prepravu
d) Odstúpenie od zmluvy do 14 dní pred začiatkom prepravy	70% ceny za prepravu
e) Odstúpenie od zmluvy do 7 dní pred začiatkom prepravy	80% ceny za prepravu
f) Odstúpenie od zmluvy do 5 dní pred začiatkom prepravy	90% ceny za prepravu
g) Odstúpenie od zmluvy do 2 dní pred začiatkom prepravy	100% ceny za prepravu

Článok 16 **Nájdenej veci**

1. Veci, ktoré sa nájdu po odchode všetkých cestujúcich vo vozidle a opustenú batožinu odovzdá vodič alebo iný člen osádky príslušnému zástupcovi objednávateľa.
2. Ak je medzi nájdenými vecami občiansky preukaz alebo cestovný pas, dopravca je povinný zabezpečiť jeho bezodkladné odovzdanie najbližšiemu policajnému útvaru oproti potvrdeniu.
3. Ak si vlastník veci nevyzdvihne ani do 30 dní odo dňa, kedy boli nájdené, dopravca ich znehodnotí.

Článok 17 **Mimoriadne udalosti počas prepravy**

1. Členovia osádky autobusu sú v prípade dopravnej nehody alebo požiaru autobusu, úrazu alebo náhleho ochorenia cestujúceho alebo inej mimoriadnej udalosti počas prepravy, pri ktorej sú ohrozené životy alebo zdravie cestujúcich, osádky autobusu alebo iných osôb, povinní:
 - a) poskytnúť podľa svojich schopností a možností postihnutej osobe potrebnú prvú pomoc a bezodkladne privolať odbornú zdravotnícku pomoc,
 - b) urobiť vhodné opatrenia, aby mimoriadnou udalosťou nebola ohrozená bezpečnosť cestnej premávky,
 - c) urobiť potrebné opatrenia na záchranu osôb a majetku ohrozeného mimoriadnou udalosťou.
2. Cestujúci, ktorých život a zdravie nie je mimoriadnou udalosťou ohrozené, sú povinní pomáhať členom osádky vozidla pri konaní podľa ods. 1.

Článok 18 **Reklamácia**

1. Práva, ktoré má oprávnený z prepravy alebo v súvislosti s prepravou, sa musia uplatniť u dopravcu, inak zanikajú. To neplatí, ak ide o právo na náhradu škody na zdraví alebo na batožinách prepravovaných spoločne s cestujúcim alebo na veciach, ktoré mal pri sebe; toto právo sa môže uplatniť priamo na súde.
2. Ak sa žiada o vrátenie súm zaplatených dopravcovi, na podanie reklamácie je oprávnený ten, kto sumu zaplatil. V nepravideľnej preprave osôb objednávateľ prepravy.
3. Ak reklamuje ten, kto nie je podľa predchádzajúcej vety na reklamáciu oprávnený, musí pripojiť písomný súhlas oprávneného.
4. Objednávateľia prepravy a dopravcovia môžu podať reklamáciu len písomne. Ak cestujúci uplatňuje právo ústnou reklamáciou, dopravca o nej vyhotoví zápisnicu. V reklamácií musí oprávnený vymedziť svoje požiadavky a stručne ich zdôvodniť. Ďalej musí pripojiť doklady osvedčujúce oprávnenosť jeho nároku a rovnopis vyhotovenej zápisnice.
5. Oprávnený musí uplatniť právo u dopravcu bez zbytočného odkladu najneskôr do jedného mesiaca. Ak ide o objednávateľom v nepravideľnej preprave osôb, odo dňa, keď sa preprava vykonala alebo sa mala vykonať.
6. Ak reklamácia nemá požadované náležitosti, dopravca ihneď vyzve reklamujúceho na jej doplnenie a určí primeranú lehotu, nie kratšiu ako 8 dní. Ak sa reklamácia doplní v určenej lehote, platí, že reklamácia sa riadne podala.

Článok 19 **Záverečné ustanovenia**

1. Obsah tohto prepravného poriadku je voči cestujúcim odo dňa jeho zverejnenia a sprístupnenia súčasťou návrhu na uzavretie zmluvy o preprave osôb.
2. Všetky zmeny a doplnky prepravného poriadku môžu nadobudnúť účinnosť najskôr dňom ich zverejnenia a sprístupnenia.
3. Ak bude prepravný poriadok podstatne zmenený, alebo podstatne doplnený, dopravca je povinný zabezpečiť jeho zverejnenie a sprístupnenie v úplnom znení.